

Ana Velozo

DALEKA ZVEZDA

Preveo Aleksandar Cvetićanin

Beograd, 2014.

Pandžo je burno pozdravio Migela. Pošto ga je očekivala kazna svaki put kada bi naskočio na gazdu, počeo je da cvili i da maše repom. Pritom je neprestano udarao repom o nogu od stola. Činilo se da mu to ne smeta. I Migelu je bilo drago što ponovo vidi Pandža, iako su se rastali pre samo nekoliko sati. Bilo je lepo što ga je neko tako bezuslovno voleo, pa makar to bio i pas. Migel je kleknuo i pomazio ga po stomaku, pošto se Pandžo odmah okretno na leđa.

U poslednje vreme je Migel svako pre podne išao do glavnog grada. Uvideo je da je pametnije bilo posmatrati *senhor* Furtada za vreme posla i pratiti ga, nego ostati isključen iz procesa rada. Indijac u početku nije bio mnogo oduševljen time što je sin vlasnika firme pola dana provodio oko njega, posmatrajući njegov posao. Smatrao je da je pomalo suvišan. Ali već posle nekoliko dana su se navikli jedan na drugog. Čak su pronalazili i dobre osobine jedan u drugom. *Senhor* Furtado je jedino gospodarevog psa smatrao stranim. Migel je to uvideo i zarad mira Pandža je ostavljao kod kuće.

Senhor Furtado se prijatno iznenadio kada je video kako je Migel brzo računa. Ali ga je malo uznemirila činjenica da on osim toga ima i izuzetnu sposobnost pamćenja brojeva. Nije normalno da neko samo jednom pogleda tabelu iz knjige i da je u sledećem

trenutku već zna napamet! Ipak, bila je to za njega velika pomoć u poslu. Ako je želeo da proverí neki podatak, nije morao da se bori sa debelim knjigama i da traži svaki broj po papirima koji su smrdeli na plesan. Ne. Trebalo je samo da upita *senhor* Migela. U početku Furtado nije mogao da poveruje u ovu Migelovu sposobnost, pa je svaki put potajno proveravao njegove izjave. Ali pošto je Migel toliko puta pogodio tačan broj, počeo je da veruje ovom tajanstvenom fenomenu. Isuse Hriste, ovaj momak bi mogao da postane mađioničar!

Senhor Furtadov način rada je Migel smatrao i te kako poučnim. Sada je već pokupio trikove ovog lukavog Indijca. Na primer, stidljiva pojava ili jednostavna odeća davali su poslovnim partnerima privid čoveka koji se može lako nasamariti. Osim dugogodišnjih poslovnih prijatelja izgleda da je samo nekolicini dobavljača i mušterija bilo jasno da se iza jednostavne spoljašnjosti ne krije jednostavan um.

Kada bi se Furtado požalio nekom zemljoposjedniku, kolutajući očima, da ne može da plati dogovoren iznos i da prvo mora da se posavetuje sa Lisabonom, većina dobavljača bi mu odmah spustila cenu. Niko nije želeo da čeka da on pošalje pismo u Lisabon, pa da obave transakciju tek kada stigne odgovor. Ako bi Furtadu bili potrebni novi džakovi, sanduci ili burad, toliko bi mudro izigrao ponuđače, da bi dobio robu po ceni koju trgovci ne bi mogli ni da smatraju dobitkom. A ako bi se Furtado bavio skladištem – imali su dugogodišnje ugovore sa nekim brodarima – spretno je baratao težinama i zapreminama kako bi smisleno popunio svaki kubni centimetar, i eventualno dodao još neku robu, i predano izvršavao svaki zadatak. Ovaj čovek nikada nije napustio Gou, a popunjavo je spremišta na brodovima koji su putovali po celom svetu. To je radio toliko ležerno da bi neko rekao da je ceo svoj život proveo

na brodu. Poznao je poteškoće oko prelaska moreuza Malaka, kao i okolnosti u luci Makao ili kapacitet skladišta u Mozambiku. Možda su mu ovo znanje i planiranje na neki način zamenjivali pravo putovanje, pomisli Migel. A možda je u svojim fantazijama video mnogo više zemalja nego svi neumorni putnici.

Migel je istovremeno bio i fasciniran i skeptičan. Furtado je jako dobro znao svoj posao, u to nije bilo sumnje. Bio je toliko nadaren i manipulativan, da se Migel povodom zamršenih struktura firme upitao koliko je ovaj čovek zapravo pošten. S druge strane, Migel nije mogao da poveruje da ovako prepređen trgovac ima potrebu da vara svog poslodavca. Furtado je mogao da vedri i oblači u podružnici kako mu je bila volja. Bio je dobro plaćen i kao zastupnik jedne poznate portugalske firme imao je mnogo više slobode nego bilo koji samostalni trgovac u Indiji, koji su uglavnom bili šikani-rani. A osim toga, ni inkvizicija nije obraćala pažnju na ljude kao što je Furtado, sve dok se nisu razmetali svojim bogatstvom.

Pandžo je glasno napadao metlu od šiblja i tako Migela trgnuo iz razmišljanja. Danas su u poslovnici morali da se bave neugodnim slučajem najezde gamadi na palubi galeona, koja je uništila polovinu tereta. Pitanje ko za ovu neprijatnost treba da odgovara, uznemirilo je duhove. Satima je razgovarao sa brodarima i nije došao ni do kakvog zaključka. Zaključio je samo da je njihova poslovna veza pri kraju. Migel je bio iscrpljen. Jedino su ga Pandžove ludorije razveseljavale, iako je zbog njih morao da ga kazni. Mladi sluga koji je ceo dan proveo u čišćenju kuće malom metlom sigurno neće imati razumevanja za to što je ona postala igračka za psa.

Krizostomo je prišao i pozdravio gospodara i psa. Pokornim izrazom lica upitao ga je da li da mu donese neko osveženje. Migel

pristade. Dok je mladić išao do kuhinje, Migel se pitao šta da radi sa njim. Krizostomo je ličio na *senhor* Furtada više nego što su njih dvojica to htela da priznaju, pomisli on. Momak je bio vredan i lukav, a zaista je znao i da bude nevidljiv. Bilo bi idealno da ga postavi za šegrta u *Ribeiro Cruz & Filho*. Ali nakon događaja koji su doveli do toga da ga Migel zaposli, nikako nije mogao to da predloži Furtadu. Verovatno bi se bunio kao i onda kada je doveo psa u poslovnicu. Možda da ga pošalje kod nekog drugog trgovca? Ali kod koga? Ah, pobogu, pomisli Migel, pa on nije znao ni da čita ni da piše. Prvo bi morao da ga pošalje u neku školu. A onda bi morao i svu ostalu poslugu da školuje, da ne bi došlo još do nekog ustanka zaposlenih.

Krizostomo se pojavio i prineo Migelu krčag sa đumbirovom vodom. Pored njega je spustio i pismo koje je danas stiglo i nestao. Migel je dohvatio kovertu i odmah je znao da je pismo od kuće. Prepoznao je majčin kitnjast rukopis, sa sićušnim slovima nagnutim na levu stranu. Kažiprstom je otvorio kovertu, jer mu se nije dalo da ode do radnog stola i uzme otvarač za pisma.

Dragi moj Migele,

Ako čitaš ovo pismo, znači da si živ i zdrav stigao kući (ako se Solar das Mangueiras uopšte može nazvati kućom). Ne možeš ni da zamisliš koliko sam se brinula kada si mi u prethodnom pismu rekao da planiraš veliki put po Indiji. Pa to je ogromna, opasna, divlja zemlja! Kako samo možeš? Zar ti život u Goi nije dovoljna avantura? Ne prođe nijedan dan da ne pomislim na tebe i tvoje životne tegobe daleko od domovine. Prepušten si samom sebi i često sebi prigovaram da smo mi krivi za sve to. Da barem imaš ženu i porodicu, to bi mi bila velika uteha. Mladi ljudi često krenu krivim putem ako nemaju ženu koja

će paziti na njih i učiniti im život što je moguće ugodnijim. Kako verujem da u koloniji nema odgovarajuće žene za tebe, jer sva ta živopisna vreva zasigurno opisuje i njihov karakter, potražila sam pravu damu za tebe. I imala sam uspeha.

Zove se Izabel de Matos, ima dvadeset i tri godine i prelepa je. Njena porodica poseduje jedno od najvećih brodarskih preduzeća, što si verovatno i sam shvatio na osnovu prezimena. Ona je najmlađa od četiri kćerke (jadni ljudi, gospod Bog ih nije obdario nijednim sinom). Ostale tri su se već udale u imućne porodice. Za našu porodicu bi veza sa porodicom Matos bila i te kako poželjna, kao što bi i za njih bio uspeh da se povežu sa porodicom Ribeiro Kruz. Čini se da to što te i dalje nije loš glas (da, dragi moj Migele, te stvari traju neko vreme) njih baš ne zanima. Mnogo više gledaju na bogatstvo koje ti otac ostavlja... Dakle, da skratim: pretpostavili smo da nećeš imati ništa protiv, pa smo zakazali veridbu. Čarobna Izabel će ovih dana sa rođacima da otputuje u Gou očevim brodom. Kad je budeš video, sigurno nećeš moći da joj odoliš. Nadam se da ćeš se uskoro vratiti kući kao njen verenik. Unapred se radujem velepnom venčanju!

Inače, kod nas je sve po starom. Tvoj otac i brat i dalje nisu našli lopova koji je pokrao našu firmu. Zaokupljeni smo i Holanđanima, ali nema razloga za brigu. Šta drugo da očekujemo od naroda koji se odrekao pape i koji se klanja lukovici lale? Da, da, dobro si pročitao: lukovice jednog bezizražajnog cveta, koji je na severu veoma omiljen, na aukcijama dostižu ogromne cene. U poslednje vreme jedna lukovica košta koliko i cela kuća! Dakle, ja mislim da ti ludaci ne predstavljaju nikakvu opasnost trgovačkoj moći Portugalije, baš kao ni Englezi koji se na svetskim morima ponašaju kao nevaspitana deca.

Ja ti kažem: pre ili kasnije, svi će oni osetiti našu dominaciju. Portugalija će ostati u središtu svetskih zbivanja, baš kao što je i Zemlja u središtu svemira. Jesi li znao da je navodno neki naučnik, Galileo Galilei, pozvan da promeni svoje mišljenje? Ovom čoveku je pretio božji gnev. Ali na kraju je uvideo da je suluda teorija da se Zemlja kreće oko Sunca (koju je naravno smislio neki Holanđanin, ko bi drugi) pogrešna.

Bartolomeuova draga žena nam nije podarila još jednog unuka. To nas je jako rastužilo. Ali mi smo uvereni da će oni imati još mnogo dece. A daće bog da i ti u skorijoj budućnosti postaneš otac.

Molim se za tebe Svetom Antoniju, zaštitniku putnika, da te vodi na tvom putu i da ti dâ mnogo zdravlja. I otac i brat ti šalju mnogo pozdrava.

Volimo te i mnogo nam nedostaješ.

Tvoja majka

Migel je spustio pismo u lokvu oko krčaga sa đumbirovom vodom. Bio je ošamućen. Kako su mogli to da mu učine? Pa nisu mogli da mu pošalju u Gou prvu devojkicu koja je iz nekog razloga ostala neudata i da joj kažu da je tamo čeka verenik. To je bilo monstruozno! A isto tako verovali su da će on, koji je crna ovca u porodici, bez pogovora da se upusti u ovo mešetarenje. Naime, ovo je sigurno bilo mešetarenje. Ako ova Izabel ima dvadeset i tri godine, i uprkos mirazu još nema muža, to sigurno nije bez razloga. Ili je neverovatno ružna, ili ima gadnu narav ako se još nije našao nijedan drugi prosac osim jadnog Ribeira Kruza.

Migel je pogledao datum slanja pisma i ustanovio da je putovalo tačno četiri meseca. Ako se ta Izabel ukrcala na očev brod, na *Estrela do Mar*, stići će već u aprilu ili maju. Dakle, ostalo mu

je još jako malo vremena da razmisli kako da diplomatski pobe-
gne od ovog ugovorenog braka. Jedna od mogućnosti bi bila da se
pravi da nikada nije primio pismo i da ponovo krene na neki put.
Tada bi ta nazovi-nevesta i sama poževela da se vrati kući, ako u
međuvremenu ne nađe u koloniji još nekog prikladnog mladože-
nju. Druga mogućnost je da dami u lice kaže da se ne slaže sa tim
dogovorom koji je sklopljen njemu iza leđa i da ne želi da je oženi.

Migel nije mogao da zamisli da je ta Izabel de Matos bila oča-
ravajuća, lepa, pametna i osećajna mlada žena, a još manje je ve-
rovaio da je ona prava žena za njega. Samo mu je jedna zarobila
srce. *Dona Ambi* nijedna druga nije ravna, koliko god da je lepa
ili duhovita. Onog dana kad je ne bi video, nijedna druga je ne bi
zamenila, a onog dana kad bi je video, tu bi pojavu poredio sa veli-
čanstvenom raskoši. Ali, s druge strane, većina brakova se sklapala
iz koristi. Možda je to i kod nje bio slučaj. Brakovi su se sklapali
da bi se pojačale poslovne veze, a ne da bi oživela neka osećanja.

Što je duže o tome razmišljao, to mu se više svidela misao da uđe
u brak sklopljen iz interesa. Od toga bi imao samo prednosti: bio
bi na boljem glasu, poboljšalo bi mu se i finansijsko stanje; imao
bi topao krevet i redovan polni odnos, koji bi njegove telesne teč-
nosti doveo u ravnotežu i koji bi obožavanje *dona Ambe* ponovo
redukovao na podnošljivu meru. Imao bi uredno domaćinstvo, u
kome bi se žena bavila dosadnim stvarima kao što su nameštaj,
jelo i posluga. Ali sve to je imalo samo jednu kvaku: čim bi Migel
zamislilo Izabel, video bi pobožnu devojkicu sa nausnicama, bogo-
moljku sa debelim kolenima, namrgođenim usnama i spojenim
obrvmama. Ne! Bilo to razumno ili ne, on tu osobu neće oženiti.

Što se tiče ostalog iz pisma, Migel se samo smeškao. To sa luko-
vicama mora da je majčino preterivanje. Uvek je rado slušala tra-
čeve, pa od buve pravila slona. Verovatno je to bila nesvakidašnja

vrsta cveća koja je među botaničarima izazvala uzbuđenje, ništa drugo. A i koga su zanimala skurilne strasti holandskih baštovana?

Ali dirnula ga je informacija da je Galilej pod pritiskom mučenja – jer kako inače da protumači da mu je „pretio božji gnev“? – promenio mišljenje da se Zemlja okreće oko Sunca. Za svakog normalnog čoveka je bilo nepojmljivo šta je sve Crkva sebi dozvoljavala. Tako je bar moralo da bude. Bilo je previše ljudi koji su verovali svakoj gluposti i svakoj laži koju im se Crkva servirala, čak iako bi dovodila u pitanje nedvosmislene zakone fizike. Bar su se pravili da veruju. Papa je naime bio nepogrešiv. Migel je smatrao da postoji velika razlika između *verovati u nešto* i *morati verovati u nešto*. Nikako nije shvatao zašto je Crkva mislila da će na taj način držati svoje stado vernika na okupu. Zar nije bila ubeđena u to da te glupe ovčice i bez mučenja veruju u jednog boga i svemoguću rimokatoličku Crkvu? Kad će više prestati ta noćna mora?

Ustao je i prišao radnom stolu. Morao je da se zabavi nečim smislenijim, kako bi odagnao sumorne misli. Na primer, još nije ni sastavio spisak koji je hteo da preda Sidoniju. Radilo se o spisku stvari koje je hteo da njegov prijatelj ponudi u Lisabonu, kao i o najnižim cenama za koje je trebalo da ih proda. Jer da je prepustio Sidoniju, on bi verovatno većinu toga poklonio. Migel je seo i počeo da piše.

Dvadeset minijatura od slonovače – blago zaobljene ploče od slonove kljove sa pitoresknim scenama iz života sultana ili očaravajućim indijskim pejzažima: svaki po 1.000 reala. Pažnja: 5 ploča sadrže erotske motive, njih prodavati samo poverljivim kupcima po dvostrukoj ceni!

Pet rolni najfinije tkanine od po 6 metara dužine i 1 metra širine (sariji!) od svile protkane zlatnim i srebrnim nitima, sa biserima i poludragim kamenjem (u Portugaliji se koriste kao šalovi, posteljina, zavese ili ukrasi za sto): svaki po 500 reala.

Sedam malih kutija za nakit / kutijica za lekove od fino izrađenog srebra: svaki po 200 reala.

Deset četaka za kosu od slonovače, sa šarama od zlata i srebra: po 300 reala. Pažnja: jedna je ukrašena rubinom, ona je 500 reala.

Tu je malo zastao i grubo proračunao koliko bi mogao da očekuje: 30.700 reala, dakle oko 30.000 reala. Nije puno. Ako od toga odbije Sidoniovu proviziju od deset procenata, ostaće mu oko 27.000 reala, a ako od toga odbije cenu tih stvari, ostaje mu 15.000 reala. A ako odbije troškove puta, transporta i pakovanja, ostaće mu... Ništa. Isplatilo bi mu se samo ako bi radio sa mnogo većim stvarima ili kad bi ovo prodavao po mnogo većim cenama. Ovo drugo mu se činilo pomalo drsko, jer je ionako tražio dvostruko više nego što bi tražio ovde u Goi. No sada nije mogao mnogo toga da menja. Moraće da sačeka Sidonija da mu kaže kakva je aktuelna moda u Portugaliji. Mada, to bi mogao da pita i Delfinu.

Možda bi neke stvari, koje su bile popularne u Evropi, mogle da se izrade u Indiji po mnogo manjoj ceni. Pritom je Migel mislio na drangulije koje su žene rado koristile: posude za šećer, vaze od alabastera, stolnjaci i salвете od damasta, figurice od porcelana i svilene trake. Koja dobra ideja! Mogao bi bez problema da to poveri Delfini i tako je malo odvratio od njene muke. Migel je bio zadovoljan. Ustao je sa stolice radnog stola i prišao kredencu u kom je držao najfinija evropska pića. Pio mu se porto. Izvadio je karafu i jednu kristalnu čašu. U čaši je bio jedan mrtav komarac. Izbacio ga je na pod, prebrisao čašu krajičkom košulje i sipao pozamašnu količinu porta u nju. Popio ga je naiskap. Potom je sipao još jednu čašu i uputio se ka svojoj omiljenoj fotelji. Kada je spazio majčino pismo kako leži na stolu u lokvi i kako se deo mastila već razmazao, u trenutku mu se pokvarilo raspoloženje.

Odjednom se pojavio Pandžo i gurnuo ga njuškom. Hteo je malo pažnje, želeo je da se igra ili da se mazi. Pa dobro, neka mu bude. Migel je zgužvao majčino pismo u lopticu i bacio ga na drugi kraj salona. Pandžo je odmah pojurio za ovom predivnom igračkom.

Barem je nekom ovo pismo donelo radost, pomisli Migel.

2

Amba se rashlađivala. Već je sad u martu bilo tako vruće da se pitala kako će biti u maju, najtoplijem mesecu u godini. Došlo je vreme da ponovo poseti plantažu indiga, ali toliko ju je mrzelo. Možda će najbolje biti da sačeka da prođe doba monsuna? Ne, to ne dolazi u obzir, ne može ona tek tako da zapostavlja svoje obaveze samo zato što joj je neki mladi Portugalac zavrteo pamet.

Ljubav, pih! Dovoljno je bilo samo da pogleda Makaranda i da vidi kako ljubav deluje na razum i dušu. Momak koji je uvek bio domišljat i nametljiv, zamuckivao bi u Anuprabinom prisustvu. Dlanovi bi počeli da mu se znoje i uši bi mu zacrvenele čim bi je video, pa bi svi ostali počeli da se šale na njegov račun. A i Anupraba ga je puštala da radi šta god hoće! Moraće da razgovara sa devojkom i da joj stavi do znanja da ne sme da mu budi lažne nade. Anupraba nije mogla stalno da odbija Makaranda, ali da prihvata sve njegove poklone i da se hvali njima. Hodala je ponosno poput princeze, sa svim četkama, nakitom i maramama koje je dobila od Makaranda. A jedan momak za sebe nije sačuvao nijednu paisu – sve što bi zaradio, potrošio bi na ukrase za Anuprabu.

Baš kad je Amba pozvonila Džioti da joj donese čaj od masale, mali Vikram je protutnjao kroz baštu. Za sobom je vukao zmaja koga je sam napravio, ali koji nije mogao da poleti jer nije bilo

vetra. Dečak je bio mnogo ljut. Vukao je konopac i trčao sve brže, ali zmaj se vukao po granju, baš kao što je Amba i predvidela, i pokidao se posle jednog snažnog trzaja. Čak se i drveni krst, koji je stari Dakšeš prevukao tankim platnom, raspao. Narednih nekoliko trenutaka Vikram je sa nevericom posmatrao pokidanog zmaya. Tada je uočio da ima publiku i počeo je da se dere.

Najana mu je bila najbliža. Potapšala ga je po glavi i bodrila ga, ali nije puno pomoglo. Onda se pojavio i Makarand, koji je za divno čudo bio u normalnom stanju, i glupirao se sa ostacima zmaya. Uspelo mu je da Vikrama odvrati od dreke. Potom se pojavila i Anupraba. Uzela je dečaka u naručje i odmah se na njegovom licu pojavio izraz blaženstva. Makarand je izmucao nekoliko glupih reči i pogledao Vikrama kao ozbiljnog suparnika. Zatim odjuri. I Najana je napustila dvorište sa razočaranjem. Duboko ju je povredilo to što Vikram nije cenio njeno bodrenje, već je pojurio u naručje ove devojke.

Amba se nije rado mešala u probleme svoje posluge. Ali ovaj put je smatrala da treba da završi sa ovim spektaklom. Vikrama su svi previše tetošili. Mora da nauči da živi sa posledicama. Nije dobro da se tako podstiče rušilački bes.

„Anupraba! Vikrame! Dođite oboje.“

Dečak je pogledao svestan svoje greške, a na Anuprabinom licu se pojavio izraz koji je bio negde između majčinstva i pokornosti.

„Vikrame“, reče Amba strogo, „videla sam kako si uništio lepog zmaya. Sam si kriv za to i zato ćeš sad da se popneš na drvo i da pokupiš ostatke. Zatim ćeš otići kod Dakšeša. Izvinićeš mu se što si tako uništio zmaya kog ti je on napravio. Potom ćeš uzeti abakus i uradićeš zadatke koje sam ti zadala još pre tri dana.“

„Da, Ambadevi“, reče Vikram pokunjeno.

„Hajde!“, naredi mu Amba. Otrčao je koliko su ga noge nosile.

„A sad ti, Anupraba. Najplemenitiji zadatak jedne žene jeste da pruži utehu onima kojima je to najpotrebnije.“

Anupraba se stidljivo nasmeši i spusti pogled.

„Ali“, nastavi Amba, „neoprostivo je praviti se da je to iz milosrđa samo kako bismo se pokazali u što boljem svetlu.“

„Kako...“, uzruja se Anupraba, ali Amba je zaustavi jednim pokretom ruke.

„Nisam slepa. Čim je pojavi neko muško biće, ti na sebe preuzimaš prvu ulogu koja ti je pri ruci. Čas si nepristupačna gospodarica, čas si brižna svetica. Nikada nisi prirodna. Razmisli o tome, Anupraba.“

Na hiljade stvari pale su joj na pamet da odvrati, ali potisnula je sve gorke reči. Kako da bude prirodna kad ni sama nije znala ko je zapravo? Bila je dete akrobata i postala bi plesačica da je Ambadevi nije primila kod sebe. A šta je bila ovde? Niko i ništa. Jedna od mnogih žena koje su dobile milostinju. Ali ipak nije bila kao druge. Bila je lepša i pametnija od Džioti, mlađa od Najane i nije bila tako stidljiva i vična u kućnim poslovima kao kuvarica Čitrani, ali nije bila ni toliko preplašena kao Šalini, koja osim svog sina Vikrama nije smela da pogleda nijednog muškarca, a da odmah potom ne zadrhti. Ne, nije imala ništa zajedničko sa tim propalim bićima. Ne, ona je bila mlada i željna života! Ali nije baš često napuštala ovo imanje, a nije mogla ni da pokaže svoje ženske čari malom broju posetilaca koji su dolazili. Lako je bilo Ambadevi da govori. Bila je stara i sigurno je uživala u tome.

„Možeš da ideš“, otpusti je Amba. Pretpostavljala je o čemu je devojka razmišljala, i u neku ruku ju je i razumela. Ali morala je da joj postavi neku granicu, inače neće moći da je obuzda. A to što će je sad Anupraba posmatrati kao bezosećajnu, ogorčenu staricu tvrda srca, to je nije mnogo zabrinjavalo.

Nekoliko nedelja kasnije Amba je krenula na put ka istoku da izvrši provere na plantažama. Uvek je putovala u pratnji svoje *ayah* Najane, koja je jedina znala koji je bio cilj puta. Ostali ukućani pomalo su joj zavideli, a pomalo se i radovali. Bilo bi lepo jednom izaći iz kuće, biti u pratnji Ambadevi i na taj način steći privilegiju. Ali nije bilo ni tako loše kada je gospodarica otišla i kada su mogli da se prepuste dokoličarenju. Jedini koji ih je posmatrao bio je stari Dakšeš, ali i njega su lako mogli ućutkati. Bilo je dovoljno da mu daju samo nekoliko gutljaja rakije *feni* i baštovan bi već ležao ispod drveta banjana i hrkao iz sve snage.

Anupraba još nije zaboravila lekciju koju joj je očitala Ambadevi. Baš suprotno, u njoj je sve više rastao bes zbog te nepravde. Naravno, bila je dovoljno pametna da ne pokaže svoja osećanja gospodarici. Svoju pritajenu mržnju, koja ju je izjedala, iskaljivala je na drugima: potajno je sipala čitavu šaku soli u Čitranin pudding, tako da se on nije mogao jesti; odvezala je Dakšešov turban dok je spavao na suncu, tako da je starac dobio sunčanicu; uzela je Najaninu kesu za novac, koju je ova zaboravila da ponese, i ukrala nekoliko novčića; Džioti je uvredila i ponizila; posvađala je Šalini i Vikrama, tako što je majci iznela laži o sinu, a sinu o majci; i napsletku – Makaranda je dovela do ivice ludila tako što je pred njim izvela nekoliko zavodničkih plesnih koraka i rekla mu da će, ako želi još da vidi, morati bolje da se potruži oko poklona.

Raspoloženje u kući bilo je razdražljivo. Svi su jedva čekali da se Ambadevi vrati kući. Već se bližilo vreme za to. Naime, nikada nije bila duže od dve nedelje na putu. Samo Anupraba nije priželjkivala gospodaričin povratak. Perverzno je uživala u svojim pakostima i nije se zadovoljila njima. Nije joj bilo dovoljno uzbudljivo.

„Makarande?“, obrati se jedno veče svom obožavaocu.

„Da?“ Glas mu je bio pun nade. Jedva je mogao da sakrije sreću što mu se Anubraba obratila.

„Makarande, nisam uvek bila ljubazna prema tebi, kako ti dolikuje. A ti si pravi prijatelj.“

Mladić je srećno kotrljao glavom, iako bi mu bilo draže da ga ne posmatra kao prijatelja, već kao prosca.

„Mislim da bismo mogli da iskoristimo Ambadevinu odsutnost i da se iskrademo i zajedno provedemo jedan lep dan. Znaš, ja još nikada nisam bila u glavnom gradu.“

Makarand je bio presrećan. Jedan ceo dan sa Anuprabom! Za to je bio spreman da odbaci sva pravila i mere opreza. Znao je da Ambadevi nije volela da se žene i devojke pokazuju na ulicama grada. Ali neće saznati. Osim toga, on je bio tu da zaštiti Anuprabu od svih opasnosti koje bi joj zapretile.

Ponovo je samo zakotrljao glavom. Nije bio u stanju išta da izusti. Samo je brisao vlažne dlanove o svoj *dhoti*.

„Bila bi mi velika čast i zadovoljstvo da uz tebe upoznam grad. Želela bih da mi pokažeš sva ona mesta u kojima mi kupuješ sve one predivne poklone ili ona mesta gde može povoljno da se pojedje nešto. A posle šetnje po gradu mogli bismo i da sednemo na obalu reke, u hlad drveta manga i da se okrepimo uz koji gutljaj kokosove vode. Ah, Makarande, zar to ne bi bilo božanstveno?“

„Ah... Da.“ Makarand je smatrao da reč „božanstveno“ nije najprikladnija. Bilo bi rajski! Tamo, u hladu drveta, uhvatiće Anuprabinu ruku i ako bi mu to dozvolila, možda će joj ukrasti i poljubac. Oh, da, napokon će shvatiti šta on sve može da joj ponudi i šta...

„Makarande?“, istrgnu ga ona iz fantazija.

„Da?“

„Mogli bismo sutra to da uradimo. Sutra imaš slobodan dan.“

Makaranda obli znoj po celom telu, jer ju je prvo pogrešno razumeo. Pod „tim“ je mislila naravno na zabranjeni izlet. Potrudio je da joj odgovori što opuštenijim tonom: „Može, što se mene tiče.“

Sledećeg jutra se Makarand probudio pre svitanja. Obukao je najbolju odeću i pojurio u selo da iznajmi kola. Želeo je da priušti Anuprabi nezaboravan dan i nije želeo da ona isprlja ili povredi noge još pre ulaska u grad.

Kada je stigao sa kolima koja su vukla ostareli bikovi i kojima je upravljao pospani seljačić, Anupraba ga je već čekala ispred vrata. Obukla je svečanu odeću, na sebe stavila poneki komad nakita i čak je i oči našminkala. I seljačić se trgnuo kad ju je video i jedva da je ponovo mogao da zatvori usta. Makarand je bio ponosan na svoju lepu verenicu, i ne sluteći da se sredila kao nekada za nastup. Izgledala je poput neke jeftine plesačice, no za Makaranda je ona bila najelegantnija žena na svetu. Seli su u kola. Makarand je namignuo ostalim ukućanima, ali Anupraba ih je opomenula: „Recite ijednu reč Ambadevi, i ja ću vas...“ Kažiprstom je prešla preko vrata.

Vozilo ih je odvezlo do splava. Prevoz preko reke je platio Makarand. Kada su stigli na drugu obalu, Anupraba ga je zamolila da iznajme nosiljku. „Ne želim da gacam po blatu kao neka seljanka.“

„Ali ulice su popločane“, odgovori joj Makarand. Morao bi zaista da se potruđi oko cenkanja sa nosačima nosiljki, ako je hteo da mu ostane još novaca za jelo i pokoji poklon.

„Da, a na njima ima konjske i kravlje balege.“

I iznajmili su nosiljku. Kada su je nosači podigli, Anupraba je iz svog sarija izvadila plavi veo i stavila ga na glavu. Makarand je bio zaprepašten. Šta ona to radi? Pa ne može da se pojavljuje kao Ambadevi!